

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ

(оглядова довідка за матеріалами преси,
Інтернету та неопублікованими документами
за липень 2019 року)

16 липня відбулася всеукраїнська акція «Мова об'єднує» на підтримку мовного закону в Україні, який цього дня набув чинності. Заходи різного формату (концерти, читання, перформанси, мітинги) охопили понад 30 міст країни. Зокрема, наймасштабніші пройшли у Києві, Львові та Харкові. Організаторами події виступили громадські організації та волонтери.

22 липня у Національній бібліотеці України ім. Ярослава Мудрого відбулося відкриття виставки та презентація проєкту «МовАрт»: мистецтво ствердження мови», який реалізується за підтримки Міністерства культури України. Комунікаційно-мистецьку програму спрямовано на популяризацію та утвердження української мови через візуальну складову – художні роботи, відеоарт, інсталяції тощо. «МовАрт» здатний масштабуватися на всю територію України та реалізовуватися як в онлайн, так і в офлайн форматах.

25 липня на базі Одеської національної наукової бібліотеки відбувся «Форум PROсвіт: Успішне функціонування та розвиток держави: мовна парадигма», організований Міністерством культури України. Основними темами зустрічі стали мотиви і практики свідомого вибору української мови спілкування, неконфліктне мовоствердження та мова у бізнесі.

28 липня в Україні тривали урочистості та інші заходи з нагоди святкування річниці Хрещення Київської Русі, зокрема у столиці: хресна хода новоствореної Православної церкви України; Божественна літургія на території Софійського собору; тематична виставка «Духовна спадщина українського народу» у Великій лаврській дзвіниці; Фестиваль духовної християнської музики та співу «Духовні піснеспіви» на сцені комплексу «Співоче поле» та флешмоб біля пам'ятника Хрещення Русі в рамках культурно-мистецького проєкту «Духовне проміння». Крім того, на першому ярусі Великої лаврської дзвіниці було відкрито виставку графічних робіт мисткинь з різних куточків України «Княгиня Ольга. Мальована стрічка» за історичною поемою М. Морозенко «Княгиня

Ольга». Організаторами заходу виступили Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник та Творче об'єднання «Мисткині».

Міністр культури України Є. Нишук вручив *державні нагороди* українським митцям. Зокрема: присвоєно почесне звання «Народного артиста України» вокалістці А. Ротару та головному режисерові Національного академічного драматичного театру ім. І. Франка Д. Богомазову.

Культура та ООС. Культура та мистецтво в прифронтовій зоні

П'ята річниця визволення низки міст Донеччини від російської окупації, що відзначалася 5 липня, ознаменувалася велелюдними патріотичними акціями та культурно-мистецькими подіями. Зокрема, Національний музей історії України у Другій світовій війні спільно з Українським інститутом національної пам'яті презентував виставковий проєкт про повернення захоплених ворогом земель «П'ять років війни. Повертаємо своє». Було представлено фотографії, які відображають хронологію подій визволення Маріуполя, Слов'янська, Краматорська, Сєверодонецька, Лисичанська, інших населених пунктів, а також живопис графічної серії «Чорний календар», авторами якого стали свідки окупації Краматорська С. Друзяка та С. Литвинов. Про долі загиблих патріотів розповіли артефакти. Крім того, за участі президента України В. Зеленського, голови Верховної Ради України І. Геращенко, заступника секретаря РНБО України С. Кривоноса та інших державних посадовців, було відкрито постійну експозицію «Краматорськ. Сучасні події» у Музеї історії міста Краматорська, до якої увійшли експонати, фотодокументальні матеріали, пов'язані із загиблими Героями Небесної Сотні, учасниками бойових дій, волонтерами, активістами. Тимчасом 4–5 липня на горі Карачун, де навесні та влітку 2014 року точилися найзапекліші бої Слов'янської визвольної операції, вже втретє відбулася всеукраїнська акція «Донеччина зустрічає своїх захисників». Ветерани АТО з усієї України, громадські діячі та активісти, військовослужбовці, представники влади та місцевих громад мали змогу відвідати локації фестивалю, серед яких: волонтерський, координаційний, навчальний сектори, сектор спілкування з ветеранами АТО, сектори відеопоказів і обміну інформацією, а також фотоекспозицію, присвячену 100-річчю боротьби України за незалежність. Також на Карачуні було організовано презентацію проєктів, пов'язаних із ветеранами АТО. Учасники заходу оглянули виставку військової техніки, виставку від Інституту національної пам'яті «Донбас: перепрочитання образу». Спеціалісти міжнародної гуманітарної організації *HALO Trust* проводили майстер-класи з інформаційної підготовки щодо мінної небезпеки. Урочистості завершилися концертом на центральній площі Краматорська.

В межах всеукраїнської акції «Донеччина зустрічає своїх захисників» у Дружківці Донецької області силами громади міста та волонтерського

об'єднання «Труханівська Січ» за підтримки Українського інституту національної пам'яті було відкрито Музей спротиву українського Донбасу окупаційним режимам «Дружківська катівня». Меморіал облаштовано в історичній будівлі, в якій понад сто років розміщувалися царська жандармерія, німецьке гестапо, НКВС, а з приходом навесні 2014-го російських окупантів терористи майже три місяці тримали тут катівню і так звану комендатуру.

У Києві на майдані Незалежності презентовано артоб'єкт «Залізний трон українського Сходу» з уламків військової техніки, зібраних волонтером Д. Бушцець у зоні АТО. До інсталяції увійшли такі артефакти, як уламки активної броні танка, частини підбитої військової техніки, кулеметні стрічки, снаряди та солдатські фляги. Крім того, 5 липня у центрі столиці відбувся музичний вечір «Пісні Залізного трону».

13–16 липня у Яремчому Івано-Франківської області тривав II Всеукраїнський фестиваль сучасної патріотичної і військової пісні «Пісні, народжені війною» за участі понад 30 виконавців сучасного військового епосу з усіх регіонів України. Завдання мистецької події – популяризувати українську патріотичну пісню, підтримати творчість військових та ветеранів.

В рамках популяризації української кінопродукції в районі проведення операції Об'єднаних сил стартував проект «Українське кіно – Луганщині». Перші кінопокази для військовослужбовців відбулися у Северодонецьку та Привільлі. Було показано, зокрема, «Позивний «Бандерас»», «Червоний», «Гуцулка Ксеня», документальні фільми «Перша сотня», «Будинок «Слово»», а також низку дитячих фільмів для школярів Луганщини. Заходи проходили за участі творців художнього фільму «Позивний «Бандерас»» А. Кірсанова та С. Дзюби. Проект організовано командуванням Об'єднаних сил спільно з ГО «Мистецька вежа» та за підтримки Державного агентства України з питань кіно.

КРЕАТИВНІ ІНДУСТРІЇ

8 липня у Києві відбувся *Kyiv Fashion Summit*. Головною подією саміту став круглий стіл, який складався з двох дискусійних панелей: «Ukraine NOW: роль креативних індустрій у промоції країни» та «CREATE.Ukraine: "креативний безвіз" у фешн-індустрії». Ця професійна подія об'єднала представників міжнародних медіа, делегації країн-учасниць Міжнародного конкурсу молодих дизайнерів, українські провідні fashion-видання та креативні компанії. Цього ж дня у Національному культурно-мистецькому та музейному комплексі «Мистецький арсенал» відбулося Шоу фіналістів конкурсу молодих дизайнерів, переможцем якого стала А. Падалко з України. *Kyiv Fashion Summit* пройшов за підтримки Міністерства інформаційної політики України та Міністерства культури України.

МИСТЕЦЬКІ ПОДІЇ

З 30 червня по 3 липня у Білій Церкві на Київщині вперше відбувся Всеукраїнський мистецький фестиваль «АРТ ПАНОРАМА», організований Національною спілкою композиторів України за підтримки Міністерства культури України. Заходи розважальної програми в межах події було розділено на чотири напрями: музика (виступи ансамблів та гуртів), театр «Лялька-фест», Арттолока (виставки книжкової продукції, декоративно-ужиткового мистецтва, майстер-класи) та Talk-майдан (прес-конференція та зустрічі письменників). Завершився фестиваль Купальським святом.

4–6 липня на Запоріжжі пройшов Всеукраїнський фестиваль «Донцов-Фест». Його програма поширилася на десять майданчиків. Зокрема, у Мелітопольському краєзнавчому музеї проведено диспут за участі істориків та краєзнавців, присвячений ідеологу українського націоналізму Д. Донцову, а згодом, у музеї та магазині музичних інструментів «Music Hall» виступили українські кобзарі та лірники, серед яких, лауреат Національної премії України ім. Т. Шевченка Т. Компаніченко. Також фестивалні майданчики було облаштовано в Орловому. Тут відбулися: військово-польові та національно-патріотичні вишколи для молоді з усієї України; виставка військової техніки та стрілецької зброї, яка побувала на донбаському фронті; концерти етнорок гуртів, покази документальної стрічки «Міф» Л. Кантера, І. Яснія про Героя України В. Сліпака та художнього фільму «Кіборги» А. Сеїтаблаєва про оборону Донецького аеропорту. Крім того, відвідувачі «Донцов-Фесту» мали нагоду відсвяткувати Івана Купала за народними традиціями.

5–7 липня у Суботові на Черкащині, на батьківщині Б. Хмельницького, тривав V Всеукраїнський національний просвітницький фестиваль нескореної Нації «Холодний Яр». На території Національного історико-культурного заповідника «Чигирин» для гостей було організовано музичну та літературну сцени, мандрівки місцями козацької та повстанської слави, спортивні змагання, дитячий майданчик, лекції з історії, виставки від Українського інституту національної пам'яті, наметове містечко. Традиційно захід має благодійну мету – збір коштів на потреби українського війська.

11–14 липня у Кропивницькому просто неба вже втретє за підтримки Міністерства культури України тривав Національний мистецький фестиваль «Кропивницький – 2019». Головна мета заходу – об'єднати різні напрями мистецтв через спільний мистецький простір. Фестиваль розпочався карнавальною ходою та концертом «Івасюк триб'ют» за участі відомих українських колективів та виконавців, який було присвячено творчості В. Івасюка та приурочено до 70-річчя митця. Також у програмі фестивалю: вуличні вистави «Кольорові ман-

дри», «Карпатські візерунки» та «Gloria» Львівського академічного духовного театру «Воскресіння»; рокконцерти «Крилатий KROPFEST. Вище неба» та «Той, хто далі йде»; музичний проєкт «Герої серед нас».

26–27 липня у Хмельницькому просто неба відбувся патріотичний Всеукраїнський фестиваль «Гальчевський Фест», присвячений державному діячеві Я. Гальчевському. На двох локаціях – в Молодіжному парку міста та у Школі образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, діяли різножанрові сцени: гутіркова, кобзарсько-лірницька, літературна та музична. У програмі: виступи кобзарів та лірників, зокрема н. а. України Т. Компаніченка; концерт роквиконавців; кінопоказ стрічок «Кіборги» А. Сеїтаблаєва та «Добровольці Божої чоти» Л. Кантера; презентації книг «Микола Будник і кобзарство» від професора та етномузиколога М. Хая та «Батькам скажеш, що був чесним» про російсько-українську війну 1917–1920 років від історика Р. Ковалю; виставки робіт народних майстрів, національно-патріотичної літератури, сучасної військової техніки та стрілецького озброєння, світлин воїнів учасників бойових дій на Донбасі, плакатів військових діячів армії УНР.

13 липня активісти ініціативи *#SaveOlegSentsov* провели у столичному просторі *IZONE* мистецький захід «Ніч з Олегом Сенцовим» з нагоди дня народження режисера, який шостий рік утримується в російській в'язниці. Учасники акції писали листи українським політв'язням, читали уривки з творів О. Сенцова, слухали музику українських виконавців. В межах заходу відбувся показ документального фільму Громадського телебачення «Етапом через пів Землі: історія ув'язнення Сенцова і Кольченка».

МУЗИКА

9–14 липня у Києві на території Національного комплексу «Експоцентр України» пройшов масштабний V Міжнародний музичний фестиваль *Atlas Weekend – 2019*. На дев'яти сценах заходу виступило понад 200 музикантів і колективів з різних країн. Протягом першого дня музичного марафону виступати виключно українські виконавці. Зокрема, на фестивальных сценах можна було послухати таких легенд української музики, як С. Ротару і П. Зіброва, а також *КНАУАТ*, *YUKO*, *O.Torvald*, Н. Каменських, гурти «Один в каное», «Вагоновожаті», *MOZGI* на чолі з Потапом та багато інших. Крім того, у партнерстві з фестивалем *Atlas Weekend* пройшла *Music Conference Ukraine. Career 360* за участі зарубіжних експертів. В рамках події було організовано тематичні воркшопи, пітчінг проєктів, інші навчальні програми. Фестиваль став першим європейським заходом, на якому компанія *Mastercard* у партнерстві з ГО «Відчуй» реалізувала масштабний інклюзивний проєкт *MastercardVibes*, а саме – впроваджен-

ня низки активностей і пристроїв на допомогу людям з порушеннями слуху. Також для дюдей на візках було споруджено поміст.

16-18 липня у Києві відбувся Міжнародний музичний фестиваль *UPark Festival – 2019*, який перетворив 7 гектарів столичного *Sky Family Park* у справжню долину музики та розваг. Серед учасників – представник української поп-музики нової хвилі І. Дорн.

З 14 липня по 18 серпня у Львівському будинку органної та камерної музики тривав ІХ Міжнародний органний фестиваль за участі світових зірок, зокрема українських – В. Балаховської, Є. Бельмас, Н. Молдаван, П. Сухоцького та ін. Також прозвучали концерти солістів Органного залу Н. Величко та О. Мацелюх. Крім того, в межах заходу працювала органна резиденція, до якої долучилися органісти В. Кошуба, П. Сухоцький, Н. Величко, майстер-реставратор Ш. Шрайнер та автор монографій про органи України С. Каліберда. Учасники Резиденції мали можливість заграти на одному з найбільших інструментів Східної Європи фірми «Rieger-Kloss».

З 14 липня по 11 серпня у Львівській національній філармонії стартував ІV Міжнародний літній фестиваль класичної музики «Pizzicato e Cantabile», який відзначився плідною співпрацею українських і закордонних виконавців. В оригінальних аранжуваннях та інтерпретаціях звучали твори А. Вівальді, Й. С. Баха, Ф. Ліста, К. Дебюссі, Ф. Шуберта, С. Рахманінова та багатьох інших композиторів, зокрема, у виконанні дуету львівських музикантів О. Мацелюх та М. Макаревич. Багатогранний репертуар концертів поєднав фортепіанне, органне, духове, вокальне, клавесинне, струнне та навіть поетичне і візуальне мистецтво.

9–13 липня у Львові відбувся ІІІ Міжнародний фестиваль музики Маттіаса Кендлінгера. Твори австрійського композитора серед інших виконували українсько-австрійський симфонічний оркестр *K&K Philharmoniker* та Український національний хор «Львів».

Монастирський острів у Дніпрі став головним майданчиком проведення міжнародних фестивалів у рамках проєкту «Наш острів», зокрема, 18–21 липня – джазового «Джаз на Дніпрі. New story», 26–28 липня – авторської пісні ім. О. Галича «Облака». Крім концертів, на фестивальних просторах діяли майстер-класи, виставки, літературні сцени, дитяча програма тощо. Заходи проходили в рамках програми «Культурна столиця».

19–21 липня у Дубно на Рівненщині відбувся найповажніший рок-фестиваль «Тарас Бульба», який з 1991 року згуртовує навколо себе поцінувачів якісної музики та сприяє розвитку української культури. Крім головної сцени, на численних локаціях діяли – альтернативний майданчик для інді, фолку і кантрі; літературна сцена з поетичними читаннями, кобзарями і бардами; дитяча

галявина з ляльковим театром і веселими аніматорами. Також функціонував козацький курінь Печерської сотні Опанаса Предримирського Київського реєстрового козацького полку, в якому демонстрували побут та зброю козаків, читали лекції з історії козацьких звичаїв та військової справи. Фестиваль «Тарас Бульба – 2019» проходив за підтримки Українського культурного фонду, Дубенської міськради і Рівненської ОДА.

ТЕАТР

2–5 липня в Одеському культурному центрі пройшов XII Фестиваль театрів «Молоко», який щорічно збирає резонансні драматичні вистави зі всієї України. Найвищу відзнаку – «Приз глядацьких симпатій», отримала «Енеїда» за І. Котляревським Івано-Франківського національного академічного драматичного театру ім. І. Франка. У номінації «Краща режисерська робота» журі відзначило виставу «Ображені. Росія» за п'єсою А. Курейчика Херсонського обласного академічного музично-драматичного театру ім. М. Куліша. В межах фестивалю пройшли зустрічі з українськими письменниками, воркшопи, театральні вечірki, нічні кінопокази.

4–7 липня у Немішаєвому на Київщині пройшов *Osten-Sacken Off-Stage Festival IV: Synergy* – фестиваль театру під відкритим небом з фокусом на новітні мистецькі практики. Основною локацією заходу став напівзруйнований маєток XIX століття сімейства Остен-Сакенів. У програмі фестивалю представлено такі напрями: театр, музика, кіно, ленд-арт, дискусійна панель, платформа *work-in-progress*, мистецька лабораторія.

12 і 13 липня у Києві «Дикий театр» презентував мобільну імерсійну виставу «Рентген» – без акторів та режисера, без освітлення та декорацій. Головними героями дійства стали глядачі та електронний голос, який допомагав успішно дійти до фіналу. Вистава стала лідером конкурсу імерсійних проєктів від «Дикого театру», який передбачає занурення глядачів у незвичайну атмосферу на дикій локації (спортивний манеж, басейн, сміттєсховище, базар тощо).

Також у липні на прем'єри вистав запросили театри: Київський державний академічний ляльок «Замок на горі» – «Мауглі» за Р. Кіплінгом; Дніпровський академічний драми і комедії – «Ревізор» за М. Гоголем, «Одного разу на Брайтоні» за п'єсою В. Шендеровича; Львівський національний академічний український драматичний ім. М. Заньковецької – «Пітер Пен: Нова історія» за Д. Баррі; Миколаївський академічний художній російський драматичний – «Дім Бернарди Альби» за п'єсою Ф. Гарсія Лорки; Полтавський академічний обласний український музично-драматичний ім. М. Гоголя – комедійної драми «Лакєї» О. Князя, мелодрами «Маруся Чурай» за Л. Костенко; Рівненський обласний академічний музично-драматичний – «Брехня. Щоденник» за п'єсою В.

Винниченка; Сумський обласний академічний драми та музичної комедії ім. М. С. Щепкіна – драми «Пер Гюнт» за Г. Ібсенем.

Статус академічного надано Міністерством культури України столичному театральнo-видовищному закладу культури «Актор» та Запорізькому обласному театру ляльок.

ВІЗУАЛЬНІ МИСТЕЦТВА

Українська асоціація жіночих досліджень в мистецтві (*UAFRA*) за підтримки Інституту проблем сучасного мистецтва НАН України з 2 по 14 липня провела у Києві II Всеукраїнський фестиваль сучасного жіночого мистецтва «Ukrainian Contemporary Women's Art Fest 2019 | Порядок Денний». У заході взяло участь близько тридцяти художниць з України та США. Це талановиті мисткині, які працюють з простором, експозицією, глядачем та актуалізують теми глобальних питань сьогодення. На фестивалі було представлено живопис, інсталяції, кераміку, колажі, фотоарт, скульптуру та ін.

5 липня у столичному міжнародному центрі сучасного мистецтва *PinchukArtCentre* відбулася спецподія «Ніч в музеї». У програмі – лекція директора Центру Помпиду в Парижі Б. Блістена; екскурсія з гідом; театральний і літературний перформанс; спектакль «Вісім історій про Юру Зойфера»; музична програма. Подія проходила в рамках виставкового проєкту від *PinchukArtCentre* «Заборонене зображення», що складається з двох частин. Першу присвячено роботам Б. Михайлова – від фотографії до концептуального мистецтва, а другу «Перетинаючи межу» – творчості учасників і послідовників Харківської школи фотографії та спадкоємності її поглядів й мислення в творчості нового покоління художників. Експозиція триватиме до 5 січня 2020 року.

26–28 липня у Національному комплексі «Експоцентр України» в Києві пройшов Всеукраїнський архітектурний фестиваль *Prostoneba*. Гасло цьогорічної архітектурно-дизайнерської феєрії «Без меж» відповідало його атмосфері – креативний простір фесту було наповнено творчістю, професійним спілкуванням під відкритим небом, насиченою лекційною програмою. Кращі архітектори та дизайнери презентували свої роботи, реалізовані не тільки в Україні, а й за її межами.

Крім того, протягом липня в столиці експонувалися виставки: у Національному художньому музеї України – творів одеських та львівських концептуалістів із колекції С. Сілантьєва; у Національному музеї «Київська картинна галерея» – живописних і графічних робіт С. Бринюк «Мрії NON STOP. Архів»; у Національному музеї історії України – «Жінки прекрасної епохи», присвяченої жінці-містянці кінця XIX – початку XX сторіччя; у Національному музеї українського народного декоративного мистецтва – васильківської майоліки у проєкті

«Завод»; у Музеї книги і друкарства України – міжмузейного проекту «Куліш. Пантелеймон Куліш» до 200-річчя українського письменника; у міській галереї мистецтв «Лавра» – артпроєкту *Verbalization*; у Музейно-виставковому центрі «Музей історії міста Києва» – живопису А. Шоріної «La-la-la і надії»; **у галереях, артцентрах та креативних просторах:** «Orthodox» – ілюстрацій Г. Олійко; «Spivakovska ART:EGO culture Center» – робіт О. Урвант; «The Naked Room» – пейзажів П. Ряски «Діяння Ряски»; «Voloshyn Gallery» – робіт молодих українських художників в рамках проєкту «Перехресне море»; «Дукат» – робіт О. Яновича «Міжсезоння»; «Карась Галерея» – робіт І. та О. Чичкан «Психодарвінізм: невічні цінності»; «M17» – абстрактного мистецтва «Велике коло»; «Митець» – робіт сучасних київських митців; «Портал 11» – живопису С. Аграновської «Перехідний стан»; Центрі сучасного мистецтва «Білий Світ» – чеського та українського екслібрису «Tandem»; «ЦЕХ» – робіт Я. Деркача; «Я Галерея» – дитячої ілюстрації А. Рибачук та В. Мельниченка «Острів»; Аукційний дім «Золотий Перетин» – робіт сучасних митців «Summer Private Sales»; Центр сучасного мистецтва «Білий світ» – робіт Є. Анцигіна «Де б скупатись?».

У містах України розгорнуто виставки: у Кропивницькому – експозиції «Мистецький світ Павла Олексієнка»; експозиції В. Федорова «Неймовірна зустріч» до 165-річчя української актриси М. Заньковецької; Луцьку – «Сакральний простір Юрія Нікітіна»; Львові – картин Г. Косміади «Повернення»; живопису Р. Патики «Квітковий вернісаж»; робіт на склі Т. Лозинського; живопису В. Шиндри «Карпатські візії Синього виру»; робіт українських художників у техніці батик «Квіти і птахи»; Полтаві – полотен О. Горпинченко «Розквітай, моя планета!»; робіт В. Катторгі «Всі люди жирафи»; робіт Ю. Ульянової «Кольорові візерунки»; Рівному – робіт В. Герасимчук, Л. Яремчук, З. Ємельяненко та С. Гречанюка «Ми всі такі різні»; Сумах – живописних і мозаїчних композицій Г. Синиці; Тернополі – живопису Н. Бесараб; Ужгороді – робіт В. Карвасарного «Грані життя»; Черкасах – робіт К. та С. Шаповалових «Кримська сюїта»; графіки, живопису, скульптури Д. Бур'яна «Заробітчанство»; Чернівцях – ретроспективи «Оксана Стратійчук. Офорт»; експозиції М. Лесьняк «Життя в мережі» і Р. Урбанського «QR [реінтерпретації]»; Чернігові – полотен В. Полуди; ліногравюр В. Половця в рамках проєкту «ПРО СЛОВО Новгород-Сіверський-Київ-транзит».

У Києві встановлено пам'ятний барельєф композитору, диригенту І. Стравинському. Це перший артоб'єкт у межах проєкту «Видатні особистості, які змінили світ», автором якого став Класичний ювелірний дім «Лобортас», а організаторами виступили меценати і столична влада.

У Кропивницькому презентовано мурал, створений за мотивами картини А. Ліпатова «Променад на Дворцовій». Стінопис розміщено на одній з глухих

стін Кіровоградського обласного художнього музею. Площа полотна, над яким працювало четверо майстрів із Києва, становить близько трьохсот метрів.

КІНОМИСТЕЦТВО. КІНОВІДЕОПРОКАТ

12–20 липня пройшов X Одеський міжнародний кінофестиваль. Захід стартував кіноперформансом просто неба на Потьомкінських сходах легендарною американською стрічкою «Козаки» (1928) Джорджа У. Гілла та Кларенса Брауна виробництва студії Метро-Голдвін-Майєр (*MGM*) у супроводі симфонічного оркестру. Для створення оновленого саундтреку до фільму композитор Р. Ізраель адаптував та аранжував класичну українську музику, в тому числі твори М. Лисенка, К. Стеценка, С. Гулака-Артемовського, а також традиційні народні пісні. У фестивальній програмі серед інших було потужно представлено українське кіно. Так, до Національного конкурсу увійшло десять коротких і п'ять повних метрів. Найкращим повнометражним фільмом став «Тато – мамин брат» В. Ількова. Також ця картина перемогла у номінації «Найкраща режисерська робота». Серед українських короткометражних стрічок перемогу здобула «Дівчинка, хлопчик і секрет» О. Казьміної. А дебютну роботу І. Орленка «У нашій синагозі» нагороджено дипломом ФІПРЕССІ (спеціальна кінематографічна нагорода Міжнародної федерації кінопреси). Приз глядацьких симпатій отримав фільм «Мої думки тихі» А. Лукича. Крім того, картина виборола ще три нагороди Національного конкурсу: диплом ФІПРЕССІ за найкращий український повнометражний фільм; «Золотого Дюка» за найкращу акторську роботу, який отримала І. Вітовська, та Спеціальну згадку журі, присуджену актору А. Лідаговському. Гідну конкуренцію учасникам міжнародного змагання склав повнометражний дебют кримськотатарського кінематографіста Н. Алієва «Додому», який за результатами глядацького голосування отримав Гранпрі Одеського фестивалю. Крім того, у конкурсі європейських документальних фільмів Україну представила стрічка «Співає Івано-Франківськтеплокомуненерго» Н. Парфан. В рамках позаконкурсних програм фесту пройшли тематичні ретроспективи фільмів та спеціальні покази. Зокрема, найбільший український кіноархів Національний центр О. Довженка презентував ретроспективу «Голлівуд на березі Чорного моря», а спецпрограма «Фестиваль фестивалів» ознайомила глядачів з призерами Каннського, Берлінського, Венеційського та інших великих кінофорумів. Також тривала традиційна секція «Індустріальний фільмовий офіс» – дискусії, конкурси проєктів за участі зарубіжних фахівців. На фестивальному майданчику цього року вперше було організовано перегляди кінокартин для людей із порушеннями зору чи слуху. Зокрема, «Мої думки тихі» – з тифлокоментарем, а «Чоловік, який купив Місяць» – з адаптованими субтитрами. Адаптацію фільмів виконала Агенція доступного кіно та ГО «Боротьба за права» за

підтримки Українського культурного фонду. Крім того, на честь ювілейного десятого форуму *Platfor.ma, Port.Agency* та Одеський міжнародний кінофестиваль представили перший у світі онлайн-музей фесту. У експозиції – унікальні спогади, раніше невідомі пошуки фірмового стилю, цікава статистика та архівні фото світових зірок. З повною версією виставки можна було ознайомитися до 13 серпня в галереї *Invogue*.

20 липня у Сосниці Чернігівської області, на батьківщині українського письменника, режисера О Довженка, відбувся II Міжнародний фестиваль кіно та мистецтва «Капелюш». Захід поєднав історичні реконструкції, майстер-класи, екскурсії, перегляд кінострічок, фотовиставки, лекторії та творчі зустрічі. Також в межах фесту пройшли конкурс аматорського кіно «Кінокрок» та фотоконкурс «FREEZE».

МУЗЕЙНА СПРАВА. ОХОРОНА КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 липня затверджено перелік культурно-мистецьких проєктів – переможців другого конкурсу «Малі міста – великі враження». Серед них – проведення різноманітних фестивалів, пленерів, створення нових музейних просторів, популяризація історичних пам'яток, створення центрів української культури, нових туристичних територій, відновлення парків та багато іншого. Державну підтримку на втілення ідей цього річчя отримають 74 проєкти по всій Україні. Проте більшість учасників заявили про готовність реалізувати свої програми незалежно від результатів конкурсу, оскільки це необхідно для розвитку культурного життя територіальних громад. Ініціативу було започатковано Міністерством культури України у 2018 році з метою промоції культурної спадщини.

Визначено переможця Всеукраїнського конкурсу на кращу концепцію історико-культурного, туристичного центру «Річкова брама тисячолітнього Києва» на Поштової площі. Ними стали команда молодих архітекторів – Л. Баженова, В. Гоцалюк та О. Приходько. «Ділянка прибережного міського кварталу Середньовічного Києва» занесена до Державного реєстру нерухомих пам'яток України як пам'ятка археології місцевого значення наказом Мінкультури 2016 року, а 2019 року рішенням уряду об'єкту надано статус національного.

4 липня у вестибюлі Південного вокзалу станції Київ-Пасажирський презентовано інформаційний виставковий проєкт «Голодомор: нищення ідентичності», створений до 85-х роковин Голодомору-геноциду співробітниками Національного музею «Меморіал жертв Голодомору» у співпраці з шістьма музейними та архівними установами України. Серія дизайнерських плакатів інформує про унікальні предмети та явища культури, науки, освіти та соціального побуту, а також про різних особистостей, які визначали українську націю як не-

залежну і державотворчу ще на початку 20 століття. У вигляді інформаційних постерів виставка також «курсувала» у всіх метрополітенах України — у листопаді 2018 у Києві, у травні 2019 у Дніпрі, у червні 2019 у Харкові.

У Львові презентовано унікальний для України проєкт *Pinsel.AR*, розроблений Мистецькою радою «Діалог» спільно з освітньою онлайн-платформою *Wise Cow*. За допомогою інноваційних методів фотограмметрії, 3D-сканування, віртуальної та доповненої реальності спеціалістами створено п'ять тривимірних моделей робіт Й. Пінзеля. Також команда запустила сайт проєкту та записала відеолекторій про творчість митця, який можна переглянути завдяки мобільним додаткам. Мета створення віртуальної галереї – зацікавити якнайширшу аудиторію до ознайомлення, вивчення, осмислення та участі в розвитку об'єктів культурного спадку. На думку творців *Pinsel.AR*, цей проєкт стимулює впровадження цифрових технологій у сферу культури, особливо музейну та пам'яткоохоронну галузі.

За допомогою онлайн-туру в 3D-форматі відтепер можна прогулятися кількома виставковими залами Національного музею мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків. Крім того, до 100-річчя закладу для відвідувачів було організовано цикл лекцій, зокрема – «Нескорений. Микола Макаренко» та «Європейська колекція. Втрати і розшуки».

12–14 липня тривав фестиваль «Ніч у Львові 2019», в рамках якого відбулося близько 100 нічних екскурсій, театралізованих дійств, мистецьких перформансів у львівських музеях, театрах і галереях. Відвідувачам, зокрема, було запропоновано: нічну феєричну екскурсію до Музею народної архітектури та побуту у Львові ім. К. Шептицького «Забави на Петра»; лекцію та майстер-клас «Моне, Мане і каріматі» в приміщенні Національного музею у Львові від Студії образотворчого мистецтва СОМ; хори Собору святого Юра; показ німого кіно; театралізовану шоу-екскурсію «Львів крізь століття»; органний фестиваль за участі В. Балаховської та багато інших подій.

3–5 липня у Переяславі-Хмельницькому Київської області відбувся II Всеукраїнський музейний форум. Учасниками заходу стали близько сотні представників музейних та освітніх закладів і науково-дослідних установ з 19 областей України, члени Міжнародної ради з охорони пам'яток та історичних місць (ICOMOS) та співробітники Міністерства культури України. Програма заходу поєднувала пленарні й секційні засідання, зустрічі з обміну досвідом та дискусії з оглядом колекцій 24 музеїв міста і музеєфікованих пам'яток архітектури XI століття. В межах події Український культурний фонд презентував грантові програми «Створюємо інноваційний культурний продукт», «Знакові події для української культури», «Український культурний монітор», «Н.О.Р.Д.» та «Інклюзивне мистецтво». Під час дискусій було обговорено низку фахових питань,

зокрема: функціонування музеїв різного типу, експозиційної, фондової, науково-дослідної, екскурсійної та просвітницької діяльності, інформатизації та популяризації музеїв. Форум було організовано Переяслав-Хмельницькою міськ-радою на базі Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» та Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету ім. Г. Сковороди.

Крім того, у музеях України експонувалися виставки: артефактів древньої історії «Україна – Світові» – у Музейно-виставковому центрі «Музей історії міста Києва»; географічних видань із XVII ст. «Галопом по Європам» – у Музеї книги і друкарства України; буддійського живопису «Вікно в інший світ» – у Львівському музеї історії релігії; етнографічної експозиції «Південна Бессарабія – колыска етносів та культур» – у Ізмаїльському історико-краєзнавчому музеї Придунав'я на Одещині; експозиції проекту «Інтерактивного музею стародруків» – у Музеї книги та друкарства м. Острога на Рівненщині; етнографічної колекції дукачів «Історія в прикрасах» та робіт С. Бас «Трипілля в писанці» – у Державному історико-культурному заповіднику «Трипільська культура» у Легедзиному на Черкащині; робіт Є. Ліпецького до 130-річчя від дня народження – у Чернівецькому обласному художньому музеї.

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА

11 липня у Києві, в Українському національному інформаційному агентстві «Укрінформ», за участі міністра культури України Є. Нищука, директора Українського інституту книги О. Коваль, засновника видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» І. Малковича, засновниці книгарень та видавництва «Моя книжкова полиця» Н. Моспан та співзасновниці «Бібліотеки майбутнього» В. Селеги відбулася пресконференція «87 мільйонів з держбюджету на книжки: як це буде», під час якої було представлено Програму поповнення фондів публічних бібліотек у 2019 році. За підсумками конкурсу було відібрано 557 назв книжкової продукції.

23 липня відбулася робоча зустріч керівників музеїв сфери управління Міністерства культури України за участі заступника міністра культури України Т. Мазур та фахівців відділу з питань музейної справи відомства, на якій розглядалося питання запровадження обліку музейних предметів в електронній формі. У ході заходу було презентовано робочу версію прототипу електронного інформаційного ресурсу культурної спадщини і культурних цінностей.

Різними бібліотечними заходами відзначено ювілеї: 170-річчя української письменниці О. Пчілки; 85-річчя українського поета, прозаїка Й. Струцюка; 80-річчя українського поета, сценариста, з. д. м. України П. Мовчана; 80-

річчя українського письменника І. Калинця; 80-річчя українського поета Б. Не-черди; *а також*: 75-річчя шведського прозаїка У. Старка.

ЛІТЕРАТУРА

2 липня у Київському літературно-меморіальному музеї М. Рильського відбулося вручення Премії Кабінету міністрів України імені Максима Рильського. Лауреатом стала Ю. Джугастрянська за літературний переклад з англійської мови роману Р. Кіплінга «Кім».

9 липня у Музеї Лесі Українки в Києві відбулося нагородження лауреатів Премії Кабінету міністрів України імені Лесі Українки за літературно-мистецькі твори для дітей та юнацтва. Дипломи було вручено у чотирьох номінаціях: «Літературні твори» – письменнику І. Андрусюку за збірку віршованих казок для дітей молодшого шкільного віку «Зайчикова книжечка» та повість-казку «Третій сніг», «Художнє оформлення» – художнику-графіку М. Александрову за оформлення книги С. Товстенка «Ремонт Летючих Чудес», «Театральні вистави» – режисеру-постановнику Київського академічного обласного музично-драматичного театру ім. П. Саксаганського А. Прокоп'єву за виставу «Король Лев», «Кінотвори» – режисеру А. Щербаку за анімаційний фільм «Причинна» за мотивами однойменної поетичної балади Т. Шевченка.

26–28 липня у Новограді-Волинському на Житомирщині, в музеї родини Косачів, тривав XIV Всеукраїнський конкурс виконавців художнього слова ім. Лесі Українки, який проходить у рамках традиційного Міжнародного свята літератури і мистецтв «Лесині джерела». В межах заходу відбулося вручення премії переможцям конкурсу, а також: перформанси, концерти, виставки, конкурси, літературні зустрічі, екскурсії тощо.

1 липня у Чернігові було відкрито літературну школу «Цвіт папороті». Слухачі різного віку з низки регіонів України пройшли курс навчання літературній майстерності від письменників та видавців. Школа тривала до 8 липня на базі навчально-методичного центру та міської бібліотеки ім. М. Коцюбинського. Проєкт реалізовано за підтримки Українського культурного фонду.

АМАТОРСТВО. ПРОСВІТНИЦТВО

13 липня у гуцульській столиці Верховині на Івано-Франківщині відбувся III Міжнародний мистецький фестиваль «Карпатське літо». Відвідувачі мали можливість ознайомитися з народними традиціями та надбанням культури України та країн Європи. У програмі виступи творчих формацій, танцювальних, інструментальних, вокальних аматорських та професійних колективів.

18–21 липня у Тернополі відбувся III Міжнародний фестиваль гончарів «Не святі горшки ліплять» за участі українських та закордонних митців. Прові-

дною темою цього річного дійства була трипільська культура. У програмі – показові гончарні шоу, конкурси на майстерність та майстер-класи з гончарства, розпису та інших видів народних ремесел, а також лекторії та диспути. Організаторами події виступили Національна спілка майстрів народного мистецтва України, тернопільська Школа народних ремесел та Тернопільська міськрада за підтримки Міністерства молоді та спорту.

28 липня у Кульчиці на Львівщині відбувся IX Міжнародний фестиваль української слави «Кульчиціфест». Мета події – відродження, збереження, популяризація національних традицій, вшанування і збереження пам'яті про видатних земляків Франца-Юрія Кульчицького і Гетьмана Петра Сагайдачного, козацьких ватажків Івана Сулими та Марка Жмайла. Серед заходів – виступи співочих гуртів, виконавців патріотичних пісень, козацькі забави, галерея традиційних та нетрадиційних ремесел, майстер-класи, українська кухня та українська дискотека.

Окрім того, мистецький липень був багатий на фольклорно-етнографічні заходи, зокрема, з нагоди традиційного східнослов'янського свята Івана Купала було проведено низку фестивалів, серед яких: Всеукраїнський етнографічний «Купальські гуляння – 2019» – на Полтавщині; Всеукраїнський «Зелене Купало в літо упало» – у Корці на Рівненщині; Всеукраїнський благодійний «Купальські зорі» – у Голій Пристані на Херсонщині; Щорічний етнографічний «Купальські роси» – у Немиринцях на Житомирщині.

20–26 липня в Одесі пройшов XIII Міжнародний конкурс-фестиваль дитячої творчості «Усі ми діти твої, Україно!» за участі понад тисячі дітей. Крім конкурної програми в рамках заходу працювала «Школа медійної грамотності «Гармонія», відбулися дні національних мов і культур, дитячий марш миру «Бажаємо Україні щастя! Бажаємо Україні миру!». Організаторами проекту виступили: Міністерство освіти і науки України, Міністерство соціальної політики України, Міністерство культури України, Міжнародна громадська організація «Міжнародна освітньо-культурна Асоціація», а також Український дитячий центр «Молода гвардія».

Тимчасом у Скадовську на Херсонщині з 26 по 28 липня відбувся XVII Всеукраїнський благодійний дитячий фестиваль «Чорноморські ігри». Гранпрі вокального конкурсу отримала 15-річна В. Фурман із Кривого Рогу Дніпропетровської обл. Гостями події стали популярні українські виконавці та гурти, зокрема – *MONATIK*, *MÉLOVIN*, NK|Настя Каменських, «Время и Стекло», *The Hardkiss* та багато інших. В межах фестивалю проходили конкурси «Фігури з піску» та «Малюнок на стіні», зустрічі з професійними виконавцями, працювали дискусійні клуби за участі членів журі, а також молодіжний прес-центр.

Рекордом на наймасовіше виконання петриківського розпису на одній локації відзначило свій 247-й рік заснування селище Петриківка на Дніпропетровщині. Роботу було виконано одночасно 126 майстрами різних вікових категорій.

РЕЛІГІЯ

З 27 липня по 1 серпня у Львові тривав ювілейний XXX Колоквіум європейських парафій (СЕР) на тему «Хто допоможе нам бути християнами у сучасній Європі?». У заході взяли участь понад 150 представників з Європи та стільки ж українських священників. Гасло форуму – «Чи можуть відмінності нас об'єднати?». У рамках СЕР проходили дискусії, екскурсії, «Свята нації», майстер-клас з іконопису на склі, а для учасників молодіжної програми було організовано заходи в Центрі Митрополита Шептицького Українського католицького університету.

Матеріал підготувала

Кобзаренко Л. П., провідний редактор
відділу наукового аналізу й узагальнення інформації
Інформцентру з питань культури та мистецтва

Комп'ютерне опрацювання та редагування І. Г. Піленко

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 0,93. Б/т. Зам. 77. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12